

Onafhankelijk boeren tussen de weidevogels

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Steven Strikwerda
aantal koeien	150
aantal stuks jongvee	120
melkproductie	8000 kg, 4,55% vet en 3,65% eiwit
grondgebruik	170 ha grasland, waarvan 65 ha in weidevogelbeheer
weidevogelnesten	30 grutto's, 22 Kieviten, 9 scholeksters en 7 tureluurs

Natuurinclusief boeren bleek het ticket voor toekomstperspectief op het bedrijf van Steven Strikwerda in het Friese Easterein. Weidevogels zijn een van de belangrijkste pijlers geworden op het bedrijf. ‘De natuur die ons bedrijf omringt, voelde voorheen als een belemmering, maar werken met de natuur maakt ons juist onafhankelijker’, aldus Strikwerda.

TEKST GRIETJE DE VRIES

Ook op de zware Friese klei in het weidse gebied boven Sneek is het een nat voorjaar. Melkveehouder Steven Strikwerda (40) in Easterein (Oosterend) had de koeien graag al eerder buiten gehad, maar ze moesten dit jaar wat langer wachten. De weidevogels zijn er wel op tijd bij. Alle percelen bij elkaar tellen nu zo'n 65 nesten. 'Daarvan liggen er 25 op één perceel van 6 hectare. Ze leggen hun nesten altijd dicht bij elkaar, dan kunnen ze samen de roofdieren wegjagen', vertelt Strikwerda.

Zijn inzet voor de vogels de afgelopen jaren heeft effect gehad. Dat effect was zo groot dat hij dit jaar is genomineerd voor de Gouden Grutto, een verkiezing van de Vogelbescherming om weidevogelboeren in het zonnetje te zetten. 'Tot 2016 hadden we nog net geen 50 hectare grond met 110 koeien. Op het graslandareaal dat we hadden, zetten we toen maximaal kunstmest in en oogstten we dus maximaal gras. We waren zelfvoorzienend in voer en economisch liep het heel goed', herinnert Strikwerda zich.

Toch zinde die situatie hem niet helemaal. 'De afhankelijkheid van de mestmarkt begon me tegen te staan. Ik vind het een vreemd systeem: je voert goede mest af en koopt daar dure kunstmest voor terug. Je verschuift het mestprobleem van je eigen bedrijf naar elders en het kost je ook nog geld. Er moest een andere manier zijn, maar die was er niet zonder investering in grond.'

Weidevogels uitnodigen

Die andere manier van boeren werd mogelijk toen in 2017 een kilometer verderop een melkveebedrijf te koop kwam. De broer van Steven Strikwerda zocht een woonboerderij en woont met zijn gezin op deze locatie, de 120 stuks jongvee zijn in de stal ondergebracht en Steven heeft de bijbehorende 33 hectare grasland in beheer. Op deze locatie is onder zijn beheer het aantal weidevogelnesten van 2 toegenomen naar 32 nesten nu. Voor het beheer krijgt hij een vergoeding vanuit het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB). 'We passen er plastras toe en de eerste keer maaien mag pas na 1 juli. Het is indrukwekkend hoe snel dat effect heeft gehad. Het tweede jaar zaten er al acht vogels. Dat had ik vooraf niet zo verwacht. Want je kunt de uitnodiging wel versturen, alles zo maken dat het aantrekkelijk is voor vogels, maar dat is natuurlijk geen garantie dat de vogels komen', aldus Strikwerda.

Daarna kwam hij ook in aanmerking voor het pachten van 21 hectare van het aangrenzende natuurgebied Skrok. 'De natuur voelde voorheen als een belemmering om te groeien, maar nu kunnen we juist dankzij de natuur groeien en extensiever werken. Dat maakt onafhankelijker', geeft Strikwerda aan. 'We hadden in 2015 nooit durven denken dat we in 2023 100 hectare grond in gebruik konden hebben.'

Meer voldoening uit extensiveren

Anno begin 2024 bestaat het melkveebedrijf uit 150 melkkoeien en 170 hectare grond. 'Ik had vroeger altijd een bedrijf met 170 koeien en 70 hectare grond voor ogen, maar dat is dus flink ingehaald door de tijd', zegt de Eastereinder lachend. Met de belemmeringen van het weidevogelbeheer kan hij inmiddels goed uit de voeten,

Vanaf het voorjaar draait het rantsoen volledig om gras

▲
Leveren aan De Fryske
betekent veel
kruidenrijk grasland

al was het wel even omschakelen om het voorjaarsgras op een deel van de percelen onbenut te laten. ‘Qua opbrengst en kwaliteit van die percelen krijg je wel even de tranen in de ogen. Waar we op de intensieve percelen een drogestofopbrengst van 11.000 kilo droge stof met goede kwaliteit halen, komt er van de beheerpercelen een opbrengst van 7000 kilo droge stof met lage voedingswaarde. Maar inmiddels haal ik meer voldoening uit deze manier van boeren. Ook financieel heeft het heel goed uitgepakt’, geeft Strikwerda aan.

Een andere stijl van boeren maakte ook dat Strikwerda op zoek ging naar een andere afnemer van de melk. ‘We steken veel tijd en moeite in de weidevogels, daar wil je dan ook wel wat voor terugzien in waardering van de melk. Extensiveren is onmogelijk zonder extra opbrengsten’, aldus de melkveehouder. ‘Er zijn helaas weinig initiatieven die echt financieel waardering bieden voor het beheer van weidevogels.’ Uiteindelijk raakte hij in gesprek met Catharinus

Wierda en kwam hij uit bij De Fryske, de kleinschalige kaasmakerij van Wierda die biodiversiteit en natuur hoog in het vaandel heeft (zie kader). ‘Daar zijn de lijntjes kort en ik weet nu echt wat er met onze melk gebeurt. Dat geeft me meer voldoening. We zijn met vier melkveehouders bij De Fryske en zijn erg betrokken bij het bedrijf. We gaan nu het derde jaar in.’

Melken voor De Fryske

De melkverwerking van De Fryske loopt via Farmel. Boven op de basisprijs van Farmel komt er vanuit De Fryske een toelage van 7 cent. Naast de extra eisen van de kaasmakerij omtrent weidevogelbeheer en kruidenrijk grasland voldoet het bedrijf van Strikwerda aan de eisen van het Beter Leven-keurmerk. ‘Ten opzichte van mijn vorige afnemer kom ik bij De Fryske netto uit op een plus van 5 cent. Met 1,2 miljoen liter melk per jaar is dat wel de moeite.’ Naast de extra melkopbrengst worden er jaarlijks

De graspercelen worden
veel ingezet voor
weidegang, maar ook
voor stalvoeren

Kaas met een missie van De Fryske

De Fryske kaas werd in 2017 opgericht door Catharinus Wierda. Het bedrijf wil op zo'n manier kaas maken dat de natuur zich herstelt, de veehouder fatsoenlijk verdient en zowel de koe als de weidevogel gelukkig is. Zo laten Steven Strikwerda en de andere veehouders minstens twintig procent van hun

grasland met rust – ze bemesten het gras niet en maaien het laat – zodat het aantrekkelijker wordt voor weidevogels. Ook weiden de koeien ten minste 180 dagen per jaar en krijgen ze voornamelijk gras.

De huisvesting voldoet aan de eisen van Beter Leven-keurmerk en het krachtvoer komt

altijd uit Europa, waardoor het ontbossingsvrij is. De Fryske ontwikkelt zijn duurzaamheidsaanpak door en doet onderzoek naar vetzuursamenstelling, voer uit de regio, klimaatimpact en eerlijkheid in de keten. Het doel is om de markt en de zuivelsector te laten zien dat het anders kan door het zelf te doen.

zo'n 40 nieuwmelkte vaarzen verkocht, dit zorgt volgens Strikwerda voor een omzet en aanwas van circa 9 cent per kg melk. 'Door het extra jongvee kunnen de natuurpercelen in de zomer goed beweid worden en in de winter zorgen ze ervoor dat al het natuurhooi gemakkelijk op komt.'

In het rantsoen van de melkgevende koeien komt het natuurhooi ook terug. Strikwerda is er erg over te spreken. 'Hooi biedt veel meerwaarde in het rantsoen, het werkt heel goed als aanvulling op het grasse rante. Het brengt rust in de vertering en zorgt hierdoor voor gezonde koeien. Elk jaar halen we van 35 hectare hooi binnen, goed voor ruim 400 grote balen. En dat is bijna wat te weinig.'

Het rantsoen bestaat in de winter uit 13 kg droge stof graskuil, 1,5 kg droge stof natuurhooi met 15 kg witlofwortels of gewone wortels en een aanvulling van 1,5 kg bestendige raap en 1,5 kg gemalen gerst. De wortels zijn een restproduct uit de groenteteelt. De koeien met een productie boven de 30 liter krijgen het rantsoen aangevuld met krachtvoer, tot maximaal 6 kg. 'In de zomer vervalt de graskuil en verhogen we het aandeel natuurhooi naar 2 kilo. Verder krijgen de koeien onbeperkt vers gras. Overdag stripweiden de koeien en 's avonds krijgen ze vers gras op stal. Na augustus schakelen we om op omweiden vanwege de smakelijkheid van het gras.'

Uitbreidingsplannen

Het werk op het bedrijf zet Strikwerda niet in zijn eentje rond, maar hij krijgt hulp van een paar jongens uit de buurt. Zij nemen tien melkbeurten per week voor hun rekening en helpen met allerlei andere klussen. Ook zijn vader van 74 jaar komt dagelijks nog een paar uurtjes helpen. 'Twee van de jongens, Rutger Sijbesma en Milan van der Weg, hebben aangegeven dat ze hier heel graag willen blijven werken na afronding van de opleiding, maar tot dit voorjaar was er niet genoeg werk en inkomen om ze beiden in het bedrijf op te nemen.'

Met Rutger (20) en Milan (18) erbij is het mogelijk om weer stappen te zetten volgens Strikwerda. 'We zijn nu bezig om een aangrenzend melkveebedrijf met plaats voor 210 koeien en 73 ha grond over te nemen. Het bedrijf staat al leeg en de grond en gebouwen zijn momenteel eigendom van een stichting.' Strikwerda krijgt na een uitgebreide gunningsprocedure gelegenheid de gebouwen en ondergrond van de gebouwen te kopen en de grond voor gereduceerd erfpachttarief gebruik te krijgen, mits hij op uitge-

breide schaal natuur- en weidevogelbeheer toepast. 'De stichting draagt natuurinclusief boeren een warm hart toe en wil graag meebewegen om de sector te helpen de omslag naar natuurinclusieve landbouw te maken. Het is bijna in kannen en kruiken, het wachten is alleen nog op de provincie om de afwaardering van een deel van de grond te vergoeden.' Die vergoeding is nodig voor de stichting om uiteindelijk het gereduceerde erfpachttarief rond te krijgen. Zodra dit traject afgerond is, gaat Rutger op het bedrijf wonen en starten ze op met circa 100 koeien. 'Rutger is helemaal fan van weidevogels, dus dat past heel goed. Daar is de stichting ook blij mee.'

Intensiveren niet het toverwoord

Met de overname van de nieuwe weidevogelboerderij kan Strikwerda eigen arbeid verder benutten, maar de extra hectares leveren hem ook een ander voordeel op. 'Uiteindelijk komen we uit op 240 koeien, zo'n 120 stuks jongvee en 170 hectare grond. En dat houdt ook in dat we zonder derogatie kunnen. Eigenlijk neemt de cashflow alleen maar toe dankzij de toename in areaal, extra vergoeding voor weidevogelbeheer en de grotere melkplas', zo vat Strikwerda zijn nieuwe plannen samen.

'Ik had me jaren geleden niet kunnen voorstellen dat dit de toekomst van het bedrijf zou zijn, als klein bedrijf tussen de grote jongens. Intensiveren was lang het toverwoord, maar de afschaffing van derogatie is het kantelpunt voor de sector.'

Extra foto's online

Meer beelden van bedrijf Strikwerda in Easterein zijn te vinden op de website van Veeteelt.

▶ Fotoserie op veeteelt.nl